

Ochrana spotrebiteľa v rámci občianskeho súdneho konania

Mária Veterníková¹

Consumer Protection in the Framework of Civil Proceedings

Abstract

This article deals with the issue of consumer protection that is currently under increased attention. The main focus is put on civil procedure as regulated in the Code of Civil Procedure. The Author analyzes the procedure, focusing in particular on those legal provisions related to consumer. Consumer protection issue is currently the subject of several thousand submissions that are literally flooding the ordinary courts and the Constitutional Court of the Slovak Republic. The dispute shall be heard by the court and decided. Judicial decision provides legal opinion on the case which is the subject of legal proceedings, it forms the basis for a possible forced execution as well as it is an important public document. Court decision is the authoritative expression of will of the court as a public authority in the process of performance of justice, expressed in the prescribed form; through this the court provides fair protection of rights and legitimate interests of individuals and legal entities. Court decision may be challenged by the appeal in appellation proceedings.

Key words

Consumer, the right to judicial protection, civil proceedings

JEL Classification: K12

Úvod

Neoddeliteľnú súčasť právneho štátu tvorí garancia práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Právo na súdnu a inú právnu ochranu upravujú články 46 až 50 siedmeho oddielu druhej hlavy Ústavy SR (Magurová, 2012).

Pokiaľ ide o ochranu spotrebiteľa, významná je predovšetkým súdna ochrana poskytovaná v občianskom súdnom konaní (nazývanom aj civilné súdne konanie), v rámci ktorého všeobecný súd s právomocou v súkromnoprávných (civilnoprávných) veciach v sporovom konaní poskytuje ochranu spravidla už porušeným subjektívnym právam zo súkromnoprávných a niektorých iných právnych vzťahov. Rozhoduje sa tu teda spor o subjektívne právo medzi dvoma stranami vzťahu – žalobcom – žalovaným, resp. navrhovateľom – odporcom. Rozhodcom sporu je súd. V sporovom konaní ide o odstránenie následkov porušenia subjektívneho práva, o nápravu protizákonného stavu. Rozhodnutie súdu má spravidla len deklaratórne účinky (Svoboda, 2000).

Postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní upravuje zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Ob-

¹ JUDr. Mária Veterníková, PhD.; Ekonomická univerzita v Bratislave, Obchodná fakulta, Katedra obchodného práva, Dolnozemskaá cesta 1, 852 35 Bratislava; E-mail: maria.veternikova@euba.sk

čiansky súdny poriadok" alebo „OSP“). Základnú procesnú úpravu riešenia sporov o subjektívne právo obsahuje tretia časť prvá až štvrtá hlava § 79 až 175 OSP.

1 Metodika práce

Tento článok sa zaoberá problematikou ochrany spotrebiteľa, pričom jeho cieľom je analyzovať aktuálne platnú právnu úpravu občianskeho súdneho konania v Občianskom súdnom poriadku s akcentom na zákonné ustanovenia, ktoré sa týkajú spotrebiteľa. V občianskom súdnom konaní si môžu spotrebiteľia uplatňovať svoje práva. Je dôležité si uvedomiť, že v slobodnej spoločnosti je predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich zanedbaním môžu svoje práva strácať. Jedným zo základných princípov právneho štátu je princíp „práva patria bdelym“.

V záujme dosiahnutia stanoveného cieľa článku boli pri jeho spracovaní použité viaceré metódy vedeckého skúmania. Predovšetkým metódy analýzy a syntézy. Na oddelenie podstatných informácií od nepodstatných poslúžila metóda abstrakcie. Záver bol formulovaný prostredníctvom metódy syntézy a indukcie. Informácie sú v článku zoradené tak, aby vytvárali jeden logický celok.

2 Výsledky a diskusia

V súvislosti s ochranou spotrebiteľa sa rozlišujú viaceré právne prostriedky ochrany. Patrí medzi ne napríklad žaloba na náhradu škody či žaloba na vydanie bezdôvodného obohatenia.

Podľa Vojčíka (2008) ide najmä o právo spotrebiteľa na ochranu pred neprijateľnými (nekalými) podmienkami (ustanoveniami) v spotrebiteľskej zmluve, uplatnenie práv vyplývajúcich z omeškania, uplatnenie práv vyplývajúcich zo zodpovednosti za škodu, uplatnenie práv vyplývajúcich zo zodpovednosti za vady, a v rámci tejto zodpovednosti aj právo na náhradu nevyhnutných nákladov (§ 509 ods. 1 OZ) a právo na primerané zadosťučinenie (§ 509 ods. 2 OZ), odstúpenie od zmluvy jednak v rámci zodpovednosti za vady (napr. § 623 OZ) alebo iných zákonom ustanovených prípadoch (napr. § 741e OZ alebo § 7 zák. č. 102/2014 Z. z.), určenie neplatnosti spotrebiteľskej zmluvy a zverejnenie rozsudku (§ 155 ods. 4 OSP).

2.1 Konanie na súde prvého stupňa

Každá vec musí byť najskôr prejednaná pred príslušným súdom prvého stupňa, ktorým je spravidla okresný súd. Sporové konanie možno začať len na základe návrhu na začatie konania podaného na súd. Ak sa návrh týka dvojstranných právnych vzťahov medzi žalobcom a žalovaným, nazýva sa žalobou. V praxi nie je podstatné a neprikladá sa žiaden význam tomu, či navrhovateľ označí účastníkov navrhovateľ – odporca, alebo žalobca – žalovaný a či podanie označí ako návrh na začatie konania, alebo žaloba.

Aktívne legitimovaný na podanie žaloby na ochranu subjektívnych práv spotrebiteľa je nielen spotrebiteľ, ale takúto žalobu môže podať aj združenie na ochranu spotrebiteľa. Aktívna legitimácia vyplýva z § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“), podľa ktorého „proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Združenie sa môže na súde proti porušiteľovi domáhať, aby sa porušiteľ zdržal protiprávneho konania a aby odstránil protiprávny stav. Osoba, ktorá na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, koho porušenie práva alebo povinnosti ustanovené týmto zákonom a osobitnými predpismi je spôsobilé privodiť ujmu spotrebiteľovi.“

Návrh na začatie konania (žaloba) musí obsahovať:

1. *označenie súdu, ktorému je určený* – návrh sa má adresovať vecne a miestne príslušnému prvostupňovému súdu. Ak ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy, má navrhovateľ ako spotrebiteľ právo výberu, či podá návrh na všeobecnom súde odporcu (§ 85 OSP), alebo na súde, v obvode ktorého má bydlisko spotrebiteľ. Možnosť voľby prislúcha výlučne navrhovateľovi, a to do momentu podania návrhu (žaloby) na niektorý zo súdov,
2. *presné označenie účastníkov súdneho konania* – z návrhu musí byť zrejmé, kto a proti komu návrh podáva, kto je navrhovateľ (žalobca) a kto odporca (žalovaný),
3. *označenie veci, ktorej sa návrh týka*, aby bolo zjavné, aký nárok sa návrhom uplatňuje – napr. žaloba o náhradu škody,
4. *pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností* – ide o také skutočnosti (skutkové okolnosti), z ktorých navrhovateľ (žalobca) vyvodzuje svoj uplatnený nárok, čo do jeho vzniku, resp. základu, a tiež čo do jeho rozsahu, resp. výšky,
5. *označenie dôkazov, ktorých sa navrhovateľ dovoľáva* – napr. listinných dôkazov, výsluchov svedkov,
6. *čoho sa navrhovateľ domáha* – navrhovateľ svoj žalobný nárok formuluje do žalobnej žiadosti – žalobného petitu (napr.: *Navrhujem, aby súd po vykonaní dokazovaní vydal nasledovný rozsudok: Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi dlžnú sumu vo výške 3 000 eur s ročným úrokom z omeškania vo výške 5,05 % od 19. 2. 2015 až do zaplatenia, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku*),
7. *návrh treba podpísať a datovať*.

Návrh treba predložiť súdu s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a každý účastník dostal jeden rovnopis s prílohami, ak je to nutné (§ 42 ods. 3 OSP).

Návrh sa môže podať písomne, ústne do zápisnice na súde, elektronickými prostriedkami alebo telefaxom. Podanie urobené telefaxom treba doplniť najneskôr do troch dní predložením originálu. Ak telefaxové podanie nebolo v tejto lehote doplnené, neprihliada sa naň. Ak by účastník podal návrh na začatie súdneho konania elektronickými prostriedkami bez zaručeného elektronického podpisu, teda e-mailom, aj toto podanie treba z dôvodu ochrany doplniť písomne alebo ústne do zápisnice najneskôr do troch dní, inak by sa na takéto podanie neprihliadalo.

Za podanie návrhu na začatie konania sa spravidla vyberá súdny poplatok. Sadzba poplatku je uvedená v sadzobníku súdnych poplatkov, ktorý je prílohou zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov. Podľa § 4 ods. 2 písm. za) zákona č. 71/1992 Zb. je od poplatku oslobodený spotrebiteľ domáhajúci sa ochrany svojho práva podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa. Od poplatku sú oslobodené aj združenia pôsobiace na ochranu spotrebiteľov.

Súdne konanie sa považuje za začaté doručením návrhu na súd. Začatie konania bráni tomu, aby o tej istej veci (o totožnom predmete a medzi tými istými účastníkmi), prebiehalo na súde iné konanie.

Len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd aj bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Navrhovateľ, ktorý podal návrh na začatie konania, má právo s týmto návrhom disponovať, čo znamená, že ho môže zmeniť alebo ho môže vziať aj späť.

Do sporového konania môže vstúpiť tretia osoba, ktorá má právny záujem na úspechu jednej zo sporových strán. Tretia osoba, odlišná od navrhovateľa a odporcu, ktorá môže vstúpiť do konania popri navrhovateľovi alebo odporcovi a ktorá má právny záujem na tom, aby v spore zvíťazila jedna zo sporových strán – tá, ku ktorej do konania vstúpi, sa nazýva vedľajší účastník (§ 93 ods. 1 OSP). Vedľajší účastník vstupuje do konania buď z vlastného podnetu, alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. Vedľajším účastníkom sa stáva od okamihu, keď oznámi súdu, že vstupuje do konania a ku ktorému účastníkovi (Ficová a kol., 2010). Ako vedľajší účastník sa môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť sa konania aj združenie na ochranu spotrebiteľa. Súčasťou oznámenia o vstupe vedľajšieho účastníka – združenia, musí byť aj súhlas účastníka, popri ktorom sa zúčastňuje na konaní, inak súd na oznámenie o vstupe neprihliada.

Na prejednanie veci samej súd nariadi pojednávanie okrem prípadu, ak ide o veci, v ktorých zákon umožňuje súdu konať bez pojednávania.

V rámci prípravy pojednávania súd doručí návrh na začatie konania odporcovi spolu s rovnopisom a prílohami návrhu. Súd môže zároveň uznesením uložiť odporcovi, aby sa k veci písomne vyjadril, a v prípade, že uplatnený nárok v celom rozsahu neuzná, uviedol vo vyjadrení rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojil listiny, na ktoré sa odvoláva a označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení (§ 114 ods. 3).

Na pojednávanie sa musia predvolať všetci účastníci, prípadne aj iné osoby, napr. svedkovia alebo znalci, ktorých prítomnosť je na pojednávaní potrebná a potom sa s nimi vec prejedná. Predvolanie na pojednávanie sa musí doručiť účastníkom konania s dostatočným časovým predstihom, spravidla najmenej päť dní pred dňom pojednávania, aby mali dostatok času na jeho prípravu (§ 115 ods. 2 OSP).

Pojednávanie je zásadne verejné. Verejnosť však môže byť v prípadoch ustanovených v zákone (§ 116 OSP) vylúčená pre celé pojednávanie alebo jeho časť. Môže sa tak stať, len keby verejné prejednanie veci ohrozilo ochranu utajovaných skutočností, obchodné tajomstvo, dôležitý záujem účastníkov konania alebo mravnosť.

Ak to umožňujú okolnosti prejednávanej veci, pred otvorením pojednávania má súd zistiť, či nemožno uzavrieť medzi účastníkmi konania zmier. Zmierom sa rozumie dohoda účastníkov, ktorou si upravujú svoje práva a povinnosti. Súd môže odporučiť

účastníkom, aby sa pokúsili o zmier mediáciou (§ 99 ods. 1 OSP). Ak uzavretie zmiernie nie je možné, súd otvorí pojednávanie.

Po začatí (otvorení) pojednávania účastníci prednesú alebo doplnia svoje návrhy a predseda senátu alebo samosudca oznámi výsledky prípravy pojednávania (§ 118 ods. 1 OSP). Ďalej uvedie, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov možno považovať za zhodné a ktoré ostali sporné. Ďalej uvedie, ktoré z navrhnutých dôkazných prostriedkov budú vykonané a ktoré dôkazy súd nevykoná, aj keď ich účastníci navrhli na preukázanie svojich tvrdení (§ 118 ods. 2 OSP). Ďalší priebeh pojednávania určuje predseda senátu alebo samosudca podľa okolností prípadu (§ 118 ods. 3 OSP). V priebehu pojednávania udeľuje a odníma slovo účastníkom a ostatným zúčastneným osobám na pojednávaní, vypočúva svedkov, znalcov a účastníkov a vykonáva ďalšie dôkazné prostriedky. Dbá aj na to, aby svedkovia, ktorí neboli vypočutí, neboli prítomní na pojednávaní (§ 117 ods. 1 OSP).

Záujem je na tom, aby sa rozhodlo na jedinom pojednávaní. Ak nie je možné rozhodnúť na jedinom pojednávaní, prichádza do úvahy odročenie pojednávania. Pojednávanie možno odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia účastníkom oznámiť. Dôvodom na odročenie pojednávania je napríklad nevyhnutnosť vykonať ďalšie dôkazy. Súd spravidla uvedie deň, keď sa bude konať nové pojednávanie. Na začiatku nového pojednávania súd oznámi obsah prednesov a vykonaných dôkazov (§ 119 ods. 5).

Ústrednou časťou civilného konania je dokazovanie. Základnou požiadavkou dokazovania je zistiť skutkový stav veci. Podľa § 125 OSP za dôkaz môžu poslúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci (§ 132 OSP). Výsledky dokazovania hodnotí súd priebežne počas konania a tiež aj po skončení celého konania.

Najvýznamnejším záverečným aktom občianskeho súdneho konania je súdne rozhodnutie. Vyjadruje právny názor súdu na vec, ktorá je predmetom súdneho konania, tvorí podklad pre prípadný nútený výkon rozhodnutia (exekúciu) a súčasne je dôležitou verejnou listinou. Súdne rozhodnutie je autoritatívnym prejavom vôle súdu ako štátneho orgánu pri výkone spravodlivosti, vyjadrený v predpísanej forme; jeho prostredníctvom súd poskytuje spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov fyzickým a právnickým osobám (Ficová a kol., 2010). Rozhodnutím sa môžu porušené právne vzťahy uviesť do súladu alebo v ňom možno určiť povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie a pod.

V občianskom súdnom konaní súd vydáva rozhodnutia vo veci samej a ostatné rozhodnutia, ktorými sa ukončuje konanie bez rozhodnutia súdu vo veci samej. Rozhodnutia vo veci samej súd vydáva na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ako aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak o nich alebo o ich pravdivosti nemá dôvodné a závažné pochybnosti (§ 153 ods. 1 OSP). Súd môže v rozsudku, ktorý sa týka sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná (§ 153 ods. 3 OSP). V tomto prípade je irelevantné, či spotrebiteľ

vystupuje na strane navrhovateľa, alebo odporcu. Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané zadosťučinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie túto zmluvnú podmienku vo výroku rozhodnutia (§ 153 ods. 4 OSP).

Súdne konanie je ukončené vydaním rozhodnutia, ktoré môže mať formu:

- *rozsudku* – rozsudkom súd rozhoduje vo veci samej. Pod vecou samou treba rozumieť nárok uplatnený návrhom na začatie konania, o ktorom má súd rozhodnúť. Súd spravidla v rozsudku rozhodne aj o nákladoch konania. Písomné vyhotovenie rozsudku sa musí doručiť účastníkom, prípadne ich zástupcom do vlastných rúk. Rozsudok, ktorý bol riadne doručený všetkým účastníkom a nemožno ho už napadnúť odvolaním, nadobúda atribút nezmeniteľnosti a záväznosti, ktorý nazývame právoplatnosť. Ak súd uložil v rozsudku povinnosť, len čo uplynie lehota na plnenie, rozsudok je vykonateľný.
- *uznesenia* – uznesením súd rozhoduje v prípadoch, pre ktoré zákon nestanovuje iné formy rozhodnutia. Uznesením sa rozhoduje najmä o podmienkach konania, zastavení alebo prerušení konania, o zmene či späťvzatí návrhu a pod.
- *Rozkazu vydaného v skrátenom konaní* (platobný rozkaz, európsky platobný rozkaz, rozkaz na plnenie, zmenkový platobný rozkaz, šekový platobný rozkaz) – ide o výnimočný spôsob rozhodnutia vo veci samej, ktorý sa najmä od rozsudku a uznesenia líši podstatne jednoduchšími podmienkami vydania a tiež aj odlišným opravným prostriedkom, ktorým ho možno napadnúť. Ak sa uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy zo spotrebiteľskej zmluvy a odporcom je spotrebiteľ, súd nevydá platobný rozkaz, ak zmluva obsahuje neprijateľné podmienky (§ 172 ods. 9 OSP). Toto zákonné ustanovenie posilňuje súdnu ochranu spotrebiteľa v spore vyplývajúcom zo spotrebiteľskej zmluvy. Je vylúčené, aby súd platobným rozkazom uložil spotrebiteľovi povinnosť zaplatiť peňažnú sumu vyplývajúcu z takej spotrebiteľskej zmluvy, ktorá obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. Proti platobnému rozkazu možno podať odpor. Vedľajší účastník – spotrebiteľské združenie môže podať odpor proti platobnému rozkazu, len ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom (§ 93 ods. 5 OSP). Táto úprava rieši situáciu, či môže podať vedľajší účastník odpor proti platobnému rozkazu, ak ho nepodal samotný účastník.

2.2 Opravné konanie a opravné prostriedky

Súdne rozhodnutia možno preskúmať v opravnom konaní, v rámci ktorého sa preskúmava vec v rozsahu stanovenom zákonom. Toto konanie sa začína na základe podania niektorého z opravných prostriedkov. Podľa opravných prostriedkov existuje konanie o odvolaní, konanie o dovolaní, konanie o obnove konania a konanie o mimoriadnom dovolaní. Opravné prostriedky možno charakterizovať ako právne inštitúty, ktorými sa oprávnená osoba (účastník, jej zástupca, prípadne iný subjekt) domáha

preskúmania rozhodnutia a jemu predchádzajúceho konania opravným súdom, s cieľom dosiahnutia nápravy nezákonného rozhodnutia (Ficová a kol., 2010).

Opravné prostriedky sa delia na riadne (odvolanie), ktoré sa podáva proti ešte neprávoplatným rozhodnutiam, a mimoriadne (obnova konania, dovolanie a mimoriadne dovolanie), ktoré sa podávajú proti už právoplatným rozhodnutiam.

Odvolanie je prípustné len proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa, pokiaľ to zákon nevyklučuje. Môže ho podať iba účastník konania, ktorému sa vo veci aspoň sčasti nevyhovelo, prípadne vedľajší účastník, ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania medzi účastníkom konania a vedľajším účastníkom, a tiež prokurátor, ak mohol podať návrh na začatie konania, resp. vstúpiť do už začatého konania. Podľa § 35 ods. 2 písm. j) OSP prokurátor môže vstúpiť do začatého konania vo veciach ochrany spotrebiteľa.

Odvolanie je oprávnená osoba povinná podať do 15 dní od doručenia súdneho rozhodnutia na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje. Odvolanie je prípustné voči výroku, výrokovej časti rozhodnutia. Podaním odvolania sa odkladá právoplatnosť súdneho rozhodnutia, teda jeho záväznosť a nezmeniteľnosť. Suspenzívny (odkladný) účinok trvá až do právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu. S podaním odvolania sa spája aj devolutívny účinok, podstata ktorého spočíva v tom, že o podanom odvolaní rozhoduje odvolací súd. Odvolací súd je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania, ako aj skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvého stupňa. Napriek tomu v niektorých prípadoch môže odvolací súd dokazovanie zopakovať alebo doplniť. Odvolací súd môže rozhodnutie súdu prvého stupňa odmietnuť (ak bolo napr. podané oneskorene), potvrdiť, ak je vecne správne, zmeniť, ak nie sú splnené podmienky pre jeho potvrdenie, ale ani zrušenie, alebo zrušiť a následne podľa povahy veci konanie zastaviť alebo vrátiť vec na pokračovanie súdu prvého stupňa.

Obnova konania je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, môže ísť o rozhodnutie prvostupňového súdu, odvolacieho súdu aj súdu dovolacieho. Návrh na obnovu konania môže podať len účastník konania. Pri podávaní návrhu na obnovu konania sa musia zachovať súčasne dve lehoty naraz – subjektívna a objektívna. Subjektívna lehota je tri mesiace a každému účastníkovi začína plynúť odo dňa, keď sa dozvedel o dôvode obnovy konania, alebo odkedy mohol tento dôvod uplatniť. Popri súčasnom zachovaní subjektívnej lehoty však môže byť návrh na obnovu konania podaný najneskôr do uplynutia konca objektívnej trojročnej lehoty, ktorá začína plynúť odo dňa právoplatnosti rozhodnutia. Objektívna trojročná lehota však neplatí pri všetkých dôvodoch na obnovu konania. Dôvody, z akých môže byť podaný návrh na obnovu konania, zákon vypočítava taxatívne v § 228 ods. 1 písm. a) až f) OSP. Dôvody na obnovu konania sú:

1. ak sú tu skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy, ktoré účastník bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní, pokiaľ môžu pre neho privodiť priaznivejšie rozhodnutie vo veci,
2. ak možno vykonať dôkazy, ktoré sa nemohli vykonať v pôvodnom konaní, ak môžu privodiť priaznivejšie rozhodnutie pre účastníka,
3. ak bolo rozhodnuté v neprospech účastníka v dôsledku trestného činu sudcu,
4. ak Európsky súd pre ľudské práva rozhodol alebo dospel vo svojom rozsudku k záveru, že rozhodnutím súdu alebo konaním, ktoré mu predchádzalo, boli porušené základné ľudské práva alebo slobody účastníka konania a závažné

- dôsledky tohto porušenia neboli odstránené priznaným primeraným zadosťučinením,
5. ak je rozhodnutie v rozpore s rozhodnutím Súdneho dvora Európskych spoločenských alebo iného orgánu Európskych spoločenských,
 6. ak možnosť preskúmania rozhodnutia vyplýva z osobitného predpisu v súvislosti s uznaním alebo vykonaním rozhodnutia slovenského súdu v inom členskom štáte Európskej únie.

Konanie o návrhu na obnovu konania má dve fázy, v prvej súd zisťuje, či sú tu relevantné dôvody na povolenie obnovy a ak áno, v druhej fáze prebieha obnovené konanie, v ktorom sa vec znova prejedná. V ňom môže súd návrh zamietnuť, ak zistí, že napadnuté rozhodnutie je vecne správne, alebo napadnuté rozhodnutie zmení.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý možno podať iba proti právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Dovolanie môže podať účastník konania, ktorému sa aspoň sčasti nevyhovelo a ak sám nemá právnické vzdelanie, musí byť zastúpený advokátom. Okrem účastníka konania môže podať dovolanie aj prokurátor v konaniach, v ktorých môže podať návrh na začatie konania, alebo vo veciach, v ktorých môže vstúpiť do už začatého konania (§ 35 OSP), t. j. aj v konaniach vo veciach ochrany spotrebiteľa.

Dovolanie sa musí podať do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na súde, ktorý rozhodoval v prvom stupni. Dovolanie možno podať iba z troch dôvodov definovaných v § 241 ods. 2 OSP. Sú to:

1. v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 OSP (napr. nedostatok právomoci súdu, v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie),
2. v konaní došlo k iným vadám, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (napr. porušenie ustanovení o dokazovaní),
3. rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd môže:

1. zamietnuť dovolanie, ak zistí, že nie sú dané dôvody dovolania,
2. odmietnuť dovolanie, ak ho podala oneskorene neoprávnená osoba alebo proti rozhodnutiu, voči ktorému nie je dovolanie prípustné,
3. zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a prípadne aj rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia nebol dostatočne zistený skutkový stav a podľa povahy veci vráti vec súdu na ďalšie konanie, konanie zastaví alebo postúpi vec orgánu, ktorému patrí,
4. zmeniť rozhodnutie, ak nesprávnosť rozhodnutia spočíva len v nesprávnom právnom posúdení, ale skutkový stav bol zistený správne,
5. zastaviť konanie, ak dovolateľ vzal dovolanie späť.

Dovolacím súdom je Najvyšší súd Slovenskej republiky.

Mimoriadne dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý môže podať iba generálny prokurátor, a to na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu alebo bez podnetu vo veciach, v ktorých môže prokurátor vystupovať v civilnom konaní (§ 35 OSP), t. j. aj vo veciach ochrany spotrebiteľa. Zároveň však musia byť splnené súčasne tieto podmienky: vyžaduje to ochrana práv fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu, túto

ochranu nemožno dosiahnuť inak a právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon.

Generálny prokurátor môže podať mimoriadne dovolanie do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia súdu bez ohľadu na to, či ide o rozhodnutie súdu prvého stupňa, alebo odvolacieho súdu. Podáva sa na Najvyšší súd Slovenskej republiky. Dôvody mimoriadneho dovolania sú rovnaké ako v prípade dovolania.

Záver

Spory vznikajúce zo spotrebiteľských vzťahov možno riešiť súdnou cestou v občianskom súdnom konaní, ktoré je upravené v Občianskom súdnom poriadku. Najčastejšou príčinou týchto sporov je zakotvenie neprijateľných podmienok do tzv. spotrebiteľských zmlúv. Spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na jej formu, ktorú uzatvorí dodávateľ so spotrebiteľom. Častou príčinou spotrebiteľských sporov je tiež zamietnutie reklamácie. Reklamáciou sa rozumie uplatnenie práva zo zodpovednosti za chyby výrobku alebo služby. Príčinou spotrebiteľských sporov býva aj omeškanie dlžníka s plnením záväzku.

Podstatou rozhodovania sporov je to, že každý má právo dovolávať sa na súde ochrany práv, ktoré boli porušené cudzím vplyvom. Občianske súdne konanie môže začať na návrh, ktorý sa nazýva aj žaloba. Okrem spotrebiteľa môže návrh na začatie konania (žalobu) podať aj združenie na ochranu spotrebiteľa. Zvýšená ochrana spotrebiteľa sa v tomto prípade prejavuje v tom, že spotrebiteľ je oslobodený od platenia súdneho poplatku. Ak ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy, navrhovateľ má ako spotrebiteľ právo výberu, či podá návrh na všeobecnom súde odporcu, alebo na súde, v obvode ktorého má bydlisko spotrebiteľ. Ako vedľajší účastník sa môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť na konaní aj združenie na ochranu spotrebiteľa.

Prvostupňový súd vec prejedná a na základe zisteného skutkového stavu po vykonanom dokazovaní vo veci rozhodne. V občianskom súdnom konaní súd vydáva rozhodnutia vo veci samej a ostatné rozhodnutia, ktorými sa ukončuje konanie bez rozhodnutia súdu vo veci samej. Rozhodnutia vo veci samej súd vydáva na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ako aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak o nich alebo o ich pravdivosti nemá dôvodné a závažné pochybnosti. Súd môže v rozsudku, ktorý sa týka sporu zo spotrebiteľskej zmluvy, aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná. Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané zadost'učinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie túto zmluvnú podmienku vo výroku rozhodnutia.

Súdne rozhodnutie vyjadruje právny názor súdu na vec, ktorá je predmetom súdneho konania. Ak sa uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy zo spotrebiteľskej zmluvy a odporcom je spotrebiteľ, súd nevydá platobný rozkaz, ak zmluva obsahuje neprijateľné podmienky. Proti platobnému rozkazu možno podať odpor. Ostatné roz-

hodnutia prvostupňového súdu možno napadnúť odvolaním, ktoré je riadnym opravným prostriedkom a možno ho podať iba proti rozhodnutiu, ktoré ešte nenadobudlo právoplatnosť. Právoplatné rozhodnutie možno napadnúť iba mimoriadnym opravným prostriedkom. Mimoriadnymi opravnými prostriedkami sú obnova konania, dovolanie alebo mimoriadne dovolanie. Dovolanie môže v konaniach vo veciach ochrany spotrebiteľa okrem účastníka konania podať aj prokurátor. Mimoriadne dovolanie môže podať iba generálny prokurátor, a to aj vo veciach ochrany spotrebiteľa. V opravnom konaní, teda v konaní o odvolaní, konaní o dovolaní, v konaní o obnove konania a v konaní o mimoriadnom dovolaní sa preskúmava vec v rozsahu stanovenom zákonom na účel dosiahnutia nápravy nezákonného rozhodnutia jeho zmenou alebo zrušením.

Zoznam bibliografických odkazov

- Ficová, S., & Števček, M. a kol. (2010). *Občianske súdne konanie*. Praha: C.H.Beck.
- Magurová, H. (2012). Právo na súdnu ochranu, princíp právnej istoty a úprava dovolacieho konania. In *Akademické akcenty 2011* (s. 281-287). Bratislava: Paneurópska vysoká škola.
- Svoboda, J. a kol. (2000). *Slovník slovenského práva*. Bratislava: Poradca podnikateľa.
- Vojčík, P. (2008). Spotrebiteľská zmluva (ochrana spotrebiteľa). *Bulletin slovenskej advokácie*, 14(12), 15–21.
- Zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 71/1972 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku z registra trestov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.